

REDE,

UITGESPROKEN OP DEN 20STEN SEPTEMBER 1926,
BIJ DE VERLEENING VAN HET DOCTORAAT
IN DE LANDBOUWKUNDE, HONORIS CAUSA,
AAN PROF. DR. ADOLF MAYER

EN

DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT DER
LANDBOUWHOOGESCHOOL DOOR DEN
AFTREDENDEN RECTOR-MAGNIFICUS

IR. B. VAN DER BURG

H. VEENMAN & ZONEN — WAGENINGEN

Adolf Mayer

PROF. DR. ADOLF EDUARD MAYER,
geboren te Oldenburg 9 Augustus 1843.

*foto: Prof. Hugo Mayer Gmelin.
Wageningen. Aug. 1925.*

Mijne heeren curatoren, hoogleeraren, lectoren, dames en heeren assistenten en studenten en verder Gij allen, die deze plechtigheid met Uw tegenwoordigheid vereert, zeer gewaardeerde toehoorderessen en toehoorders, ik heet U allen hier van harte welkom.

Het is de gewoonte, dat de rector-magnificus der landbouwhoogeschool op den laatsten dag van het studiejaar belangstellenden uitnoodigt tot bijwoning van eene openbare senaatsvergadering, in welke bijeenkomst hij een overzicht geeft van de belangrijkste feiten, welke er met betrekking tot deze hoogeschool over het afgelopen studiejaar te boeken vielen.

Op het huidige oogenblik kan de balans over het boekjaar, hetwelk heden eindigt, nog niet worden afgesloten. Er moet vooraf nog een belangrijke post uit het journaal in het grootboek worden overgeschreven. De senaat heeft gewild, dat deze handeling tot dit uur werd uitgesteld en in Uwe tegenwoordigheid zou worden verricht.

De bedoelde post dateert van den 18den Juni van dit jaar. Gebruik makende van het hem bij artikel 51 der wet tot regeling van het hooger landbouw-onderwijs toegekende recht, besloot de senaat der landbouwhoogeschool in zijne op dien dag gehouden vergadering aan prof. Dr. ADOLF EDUARD MAYER te Heidelberg wegens zeer uitstekende verdiensten den graad van doctor in de landbouwwetenschap *honoris causa* te verleen.

Het zoude den senaat in hooge mate hebben verheugd, indien hij prof. MAYER hier heden in zijn midden had mogen begroeten en in de gelegenheid was geweest, hem persoonlijk den doctorsbul ter hand te stellen. Mij zou het een groote eer zijn geweest, dit namens den senaat te mogen doen.

Het was voor ons allen een groote teleurstelling, toen wij van prof. MAYER, die oorspronkelijk in de voor iemand van zijn leeftijd toch wel heel lange en vermoeiende treinreis geen beletsel zag om heden hier te komen, het bericht ontvingen, dat hij mede door eene

lichte ongesteldheid van mevrouw MAYER verhinderd was aan het aanvankelijk gekoesterde voornemen gevolg te geven.

Kan ik mij onder deze omstandigheden thans in mijn toespraak niet onmiddellijk wenden tot hem, dien de senaat heden heeft willen promoveeren, zoo wil ik toch voor u, zeer gewaardeerde aanwezigen, de gronden noemen, waarop ons college zijn besluit tot het verleenen van deze onderscheiding heeft doen steunen.

Men houde mij ten goede, dat ik bij het noemen van MAYER's verdiensten voor de landbouwwetenschap er niet naar zal trachten volledig te zijn. MAYER heeft in zijn lang en vruchtbaar leven, gewijd aan de beoefening van de wetenschap, zooveel verdienstelijk werk gewrocht. Het zou mij gemakkelijk vallen daaronder verschillende onderdeelen aan te wijzen, welke elk op zich zelf genomen het senaatsbesluit van den 18den Juni van dit jaar ten volle zouden kunnen rechtvaardigen.

Toen in 1876 de regeering overging tot de stichting van de rijkslandbouwschool te Wageningen, werd Dr. ADOLF MAYER met den persoonlijke titel van hoogleeraar aan die onderwijsinrichting verbonden. MAYER, die, toen hij naar hier geroepen werd, reeds de functie van buitengewoon hoogleeraar aan de universiteit te Heidelberg bekleedde, had een benijdenswaardige leerschool achter den rug. Op 20-jarigen leeftijd was hij na voltooiing van zijne studie in de schei-, natuur- en wiskunde onder leiding van BUNSEN, KIRCHHOFF en HELMHOLTZ, mannen met groote wetenschappelijke reputatie, tot doctor gepromoveerd. Daarna had hij zijne studies in de chemie voortgezet bij KÉKULÉ te Gent en vervolgens een assistentsplaats aan het universiteitslaboratorium te Halle aanvaard. Hier volgde MAYER de colleges bij den landbouwscheikundige STOHMANN en de practica bij JULIUS KÜHN, den directeur van het landbouwkundig instituut. Het was vooral onder invloed van deze beide geleerden, dat de jonge chemicus besloot, zich voortaan te wijden aan de landbouwscheikunde.

Als vrucht van zijne studie in deze richting verscheen in 1870 zijn: *Agrikulturchemie*, een werk in vijf deelen, achtereenvolgens getiteld: „Ernährung der grünen Gewächse“, „Düngerlehre“, „Bodenkunde“, „Gärungschemie“ en „Ernährung und Fütterung der Nutzthiere“. Verschillende deelen van dit standaardwerk zijn tot 1924 meermalen herdrukt. Gedeeltelijke vertalingen ervan verschenen in het Russisch en in het Italiaansch.

Dit omvangrijke werk, waarin de schrijver de tot het terrein der landbouwscheikunde behorende vraagstukken op grondige wijze

en met scherp kritischen zin behandelt, zou ik kunnen aanwijzen als zijn proefschrift voor heden en daarmee zou ik mij dan verder van dit gedeelte van mijn taak ontslagen kunnen rekenen.

Zóó handelende, zou ik echter niet de volle beteekenis van de verleenning van het eere-doctoraat *op dit tijdstip* in het licht hebben gesteld.

Niet in *MAYER's geschriften*, maar in zijne *dad*en, in hetgeen hij in het rechtstreeksche belang van den Nederlandschen landbouw heeft tot stand gebracht, moet het proefstuk voor deze eere-promotie worden gezocht. Alleen op die wijze kan het bijzondere karakter, hetwelk de senaat aan dit eerbetoon heeft willen hechten, in zijn waren zin tot uiting komen.

Toen *MAYER* in 1876 zijne betrekking aan de rijkslandbouwschool had aanvaard, is hij onmiddellijk begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor de stichting van een rijkslandbouwproefstation. De plannen voor een zoodanig station werden nog hetzelfde jaar goedgekeurd, zoodat dus de rijkslandbouwproefstations in 1926 tegelijk met het rijkslandbouwonderwijs in Nederland hun gouden feest mogen vieren.

Het eerste werk, de eerste onderzoekingen van het proefstation werden met zeer bescheiden middelen door *MAYER* verricht in een kleine, slecht verlichte kamer in de voormalige rijkslandbouwschool, thans hoofdgebouw onzer hoogeschool.

Tot welk een grootsch instituut het proefstationwezen in ons land is uitgegroeid, welke onschatbare diensten het in het verleden voor den vaderlandschen landbouw heeft bewezen en welk een belangrijke taak de rijkslandbouwproefstations, zoowel die voor contróle-onderzoek als die voor landbouwkundig onderzoek, nog heden ten dage vervullen, daarover behoeft hier niet verder te worden uitgeweid.

Wij zijn met eerbied vervuld voor den man, aan wiens doorzicht, ijver en volharding wij de stichting van het proefstationwezen in Nederland te danken hebben en onder wiens voortreffelijke leiding deze instelling tot bloei is gekomen.

De senaat der landbouwhoogeschool heeft den stichter van het proefstationwezen in Nederland ter gelegenheid van het gouden feest dier nuttige instelling willen eeren met de hoogste onderscheiding, waarover hij beschikt.

Ten bewijze van de toekenning van den doctoralen graad *honoris causa* wordt dit op perkament gestelde, door den rector-magnificus en den secretaris van den senaat geteekende diploma, voorzien van het grootzegel der landbouwhoogeschool, aan prof. Dr. *ADOLF EDUARD MAYER*, geboren te Oldenburg den 9den Augustus 1843, thans oud-hoogleraar te Heidelberg, uitgereikt.

Ik noodig U, waarde collega HUGO MAYER, uit, het aan Uwen hooggeëerden Vader toegekende eere-diploma voor hem uit mijne handen in ontvangst te nemen.

Het is mij een groot voorrecht, dit eerbewijs namens den senaat te mogen overhandigen en de eerste te mogen zijn, die U gelukwenscht met de onderscheiding, Uwen Vader verleend.

Dames en heeren,

Thans is het oogenblik gekomen, waarop ik U verslag kan doen van de belangrijkste feiten uit de geschiedenis onzer hoogeschool over het heden eindigende studiejaar.

Het is geen regel, dat een historieschrijver zijn relaas aanvangt met de nieuwste geschiedenis. Dat ik nochtans bij deze gelegenheid dien minder gebruikelijken weg volg, vindt zijn grond in de omstandigheid, dat er uit de laatst verlopen week gebeurtenissen vallen te vermelden, welke voor onze hoogeschool van zóó bijzondere beteekenis zijn, dat ik gemeend heb, ze een plaats vooraan in mijn verslag te moeten inruimen.

Het is in deze maand 50 jaar geleden, dat door oprichting van de rijkslandbouwschool te Wageningen uitvoering werd gegeven aan artikel 19 van de wet van 1863 op het middelbaar onderwijs. Het was te verwachten, dat dit feit niet onopgemerkt zou worden voorbijgegaan. Inderdaad heeft men zich allerwegen opgemaakt om het halve eeuwfeest van het bestaan van het rijkslandbouwonderwijs luisterrijk te gedenken.

Het kon niet uitblijven, dat ook de landbouwhoogeschool, welke in 1918 in de plaats kwam van de voormalige instelling van landbouwonderwijs hier ter stede, in deze feesten werd betrokken.

Drie feiten uit de achter ons liggende feestweek verdienen hier een bijzondere vermelding; ik noem ze in chronologische volgorde.

Allereerst verzoek ik U dan, mij in gedachten te volgen naar het voorplein van het hoofdgebouw onzer hoogeschool. Op de plaats, waar eenmaal een de omgeving zeer ontsierende rijwielbergplaats was opgeslagen, verheft zich thans op een hardsteen voetstuk het beeld van een forschen zaaier, bedoeld als zinnebeeld van den zegen, welchen de landbouwhoogeschool brengt.

Deze schepping van den Wageningschen beeldhouwer AUGUST FALISE, van wien onze hoogeschool bij gelegenheid van haar eerste lustrum het ontwerp ten geschenke ontving, werd in den voormiddag van den 14den September j.l. in tegenwoordigheid van

een groote schare genoodigden, door mevrouw M. VAN DER BURG-BORGER onthuld en door den heer Jhr. S. VAN CITTERS te Brummen, voorzitter van het comité, hetwelk de gelden, noodig voor de uitvoering van het beeld, bijeenbracht, aan het rijk overgedragen.

De minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, Mr. J. B. KAN, nam namens de regeering den „ZAAIER" in ontvangst.

De korte, maar veelzeggende opdracht, welke in vergulde letters op het voetstuk is aangebracht: „DE NEDERLANDSCHE LANDBOUW AAN DE LANDBOUWHOOGESCHOOL", wijst voor iederen aanschouwer dit schoone beeldhouwwerk aan als een duurzaam blijk van sympathie van den Nederlandschen landbouw voor zijne hoogste instelling van landbouwonderwijs.

In den namiddag van denzelfden dag heeft de burgemeester van Wageningen, de heer J. M. A. WIJNAENDTS VAN RESANDT, in een plechtige raadszitting ten stadhuize, welke door Z. K. H. den Prins der Nederlanden en vele autoriteiten werd bijgewoond, namens het bestuur dezer gemeente aan de Nederlandsche regeering een geschenk overgedragen bestaande uit 2 hectaren grond, bestemd voor uitbreiding van de proefterreinen der landbouwhoogeschool, en daarenboven 25000 gulden als bijdrage in de bouwkosten van een nieuw te stichten laboratorium.

Deze schenking, welke namens de regeering door minister KAN werd aanvaard, brengt ons een belangrijken stap nader tot de zoo zeer gewenschte voltooiing van de outillage van het hooger landbouwonderwijs.

Namens den senaat zeg ik het gemeentebestuur van Wageningen hartelijk dank voor het groote blijk van belangstelling voor de landbouwhoogeschool, waarvan deze schenking ons een treffend en hooglijk gewaardeerd bewijs is.

Onder bescherming van een eere-comité — waarvan het Z. K. H. den Prins der Nederlanden behaagd heeft het voorzitterschap te aanvaarden — heeft zich in den loop van dit studiejaar een nationaal comité gevormd ter herdenking van het halve eeuwfeest van het rijkslandbouwonderwijs in Nederland. Dit comité heeft zich ten doel gesteld door de stichting van een duurzaam monument te getuigen van de dankbaarheid van Nederland's en Indië's landbouw voor hetgeen deze hebben genoten van het landbouwonderwijs in al zijn vormen. Overal in Nederland en in zijne koloniën werd het doel van het comité door cultuurmaatschappijen, vereenigingen en particulieren met veel sympathie begroet. In korten tijd was een groote som

gelds bij elkaar gebracht, welke door het uitvoerend comité bestemd werd voor de stichting van een aula voor onze hoogeschool.

Op den 15den September j.l. werd in het kerkgebouw der Nederd. hervormde gemeente te Wageningen een plechtige bijeenkomst gehouden, welke Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden met zijne tegenwoordigheid vereerde. Bij deze gelegenheid hield de oud-minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, Dr. F. E. POSTHUMA, eene rede, waarin hij de beteekenis uiteenzette van het landbouwonderwijs voor den vaderlandschen landbouw, terwijl de oud-curator der landbouwhoogeschool en oud-directeur van het departement van Landbouw, Handel en Nijverheid in Ned. Oost-Indië, de heer J. SIBINGA MULDER, in een toespraak getuigde van het belang van het landbouwonderwijs voor onze koloniale cultures.

Vervolgens nam de minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, namens de regeering, de schenking van het nationaal comité in ontvangst.

Wanneer eenmaal aan het fonds de bestemming zal zijn gegeven, waarvoor het is bijeengebracht, en de aula zal zijn verzezen, zullen wij den vreemdeling met trots wijzen op dit monument, dat getuigt van de waardeering en sympathie van alle belanghebbenden bij de bodemcultuur in grooter Nederland voor het landbouwonderwijs en de landbouwwetenschap en dat juist daaraan voor de landbouwhoogeschool een buitengewone waarde ontleent.

Na deze nieuwste geschiedenis volge thans het verslag over de lotgevallen der landbouwhoogeschool in den door het gebruik welhaast geijkten vorm.

De samenstelling van het college van curatoren bleef door de herbenoeming van den heer J. TH. VERHEGGEN te Buggenum bij koninklijk besluit van 27 Februari 1926, no. 4, onveranderd.

Met groote belangstelling heeft de senaat kennis genomen van de hooge onderscheiding, welke onzen president-curator op 31 Augustus j.l. ten deel viel door de benoeming tot groot-officier in de orde van Oranje-Nassau.

Voorts is het mij aangenaam hier melding te kunnen maken van de onderscheiding welke op den 13den dezer werd verleend aan den burgemeester van Wageningen, onzen curator J. M. A. WIJNAENDTS VAN RESANDT, door zijne benoeming tot officier in de orde van Oranje-Nassau.

De senaat onderging eenige veranderingen. Dr. J. JESWIET, die met ingang van 16 Augustus 1925 (den datum, waarop hij uit Pasoe-

roean vertrok) tot hoogleeraar in de plantensystematiek, dendrologie en plantengeografie werd benoemd, kon hier ultimo October 1925 zijn werkzaamheden beginnen. Op 22 Maart 1926 hield hij zijn inaugureele oratie, getiteld: „Moeilijkheden, verbonden aan plantengeografisch werk op Java”.

In de vacature, ontstaan door het overlijden van Dr. A. VAN BIJLERT, werd voorzien door de benoeming van den heer J. E. VAN DER STOK, hoofd van de afdeling landbouw van het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, tot hoogleeraar in den tropischen landbouw.

Met de benoeming van den heer VAN DER STOK in deze functie kwam er meteen een reorganisatie van het onderwijs in het genoemde studievak tot stand. Aan de tot nog toe bestaande splitsing in de teelt van éénjarige en die van meerjarige gewassen werd een einde gemaakt.

Prof. ROEPKE, die belast was met het onderwijs in de teelt van de meerjarige gewassen en daarnevens met dat in de entomologie, werd bij koninklijk besluit van 28 Januari 1926, no. 15, onder ont-heffing van het eerstgenoemde gedeelte van die voor één persoon veel te omvangrijke taak, benoemd tot hoogleeraar in het dierkundig deel der plantenziektenkunde en zal zich dus voortaan geheel kunnen wijden aan de wetenschap, welke reeds zoo langen tijd zijne bijzondere belangstelling had.

Prof. VAN DER STOK, wiens benoeming inging op den datum, waarop hij uit Buitenzorg vertrok (6 December 1925), aanvaardde zijn taak te Wageningen begin Februari 1926 en opende zijne lessen op den 6den Mei met het uitspreken van eene rede, getiteld: „De inlandsche en Europeesche landbouw in Nederlandsch-Indië en enkele hunner problemen”.

Dr. E. VAN SLOGTEREN, leider van het laboratorium voor bloembollenonderzoek te Lisse, werd benoemd tot buitengewoon hoogleeraar om onderwijs te geven in bijzondere deelen der plantenziektenkunde en hield op 15 Maart 1926 een openbare voordracht over: „Vrije en toegepaste wetenschap aan de landbouwhoogeschool”.

Na deze benoeming, waardoor Dr. VAN SLOGTEREN voor onze hoogeschool behouden bleef, is het genoemde laboratorium te Lisse niet langer een onderdeel van dat voor mycologie en aardappelonderzoek, doch vormt het samen met dit laatstgenoemde laboratorium en dat voor entomologie het instituut voor phytopathologie, hetwelk bij toerbeurt telkens voor één studiejaar, door één van de drie hoogleeraren naar buiten wordt vertegenwoordigd.

Tusschen het instituut voor phytopathologie der landbouwhoogeschool en den te Wageningen gevestigden plantenziektenkun-

digen dienst werd bij koninklijk besluit van 4 Juli 1925, no. 5, een officieelen band gelegd. Op 28 September 1925 werd onder leiding van den president-curator der landbouwhoogeschool in de senaatskamer een bijeenkomst gehouden van de hoogleraren, hoofden van de afdeelingen van het instituut der landbouwhoogeschool met den inspecteur, hoofd van den plantenziektenkundigen dienst. In deze vergadering, welke tevens werd bijgewoond door den inspecteur van den landbouw, den heer I. G. J. KAKEBEEKE, door de heeren F. B. LÖHNIS, lid en Mr. F. FLORSCHÜTZ, secretaris van het college van curatoren en door den rector-magnificus, hield de voorzitter een toespraak, waarin de beteekenis van de door de regeering gewenschte samenwerking tusschen de beide genoemde instellingen in het licht werd gesteld.

Kan de senaat zichzelf gelukwenschen met de wijze, waarop in de hiervoor genoemde vacatures is voorzien, hij voelt zich zeer teleurgesteld door het feit dat de plaats, welke eertijds door wijlen Ir. S. KOENEN werd ingenomen, nog steeds niet bezet is. Ik spreek de hoop uit, dat thans spoedig het oogenblik moge aanbreken, waarop in deze vacature door de benoeming van een bekwaam Nederlandsch landbouwkundige tot hoogleeraar op gelukkige wijze zal zijn voorzien. De toestand, welke aan onze hoogeschool bestaat ten aanzien van de voorziening in het onderwijs in de landhuishoudkunde, is in hooge mate schadelijk voor de vorming van den landbouwkundigen ingenieur. Het is zoo ver gekomen, dat de studeerenden in dit jaar te kampen hebben gehad met een bijna volkomen gemis aan leiding bij de studie in de genoemde wetenschap. De heer Ir. C. K. VAN DAALEN, wiens opdracht voor het geven van een cursus met ingang van 1 December 1925 afliep, was niet genegen onder dezelfde voorwaarden als waaronder hij dat onderwijs tot nog toe had moeten geven, een nieuwe opdracht te aanvaarden.

Behalve de gewone, telken jare in het programma vermelde cursussen, welke hier niet afzonderlijk behoeven te worden opgesomd, werd dit jaar een cursus gegeven in de suikerrietcultuur. Hiervoor werd een tijdelijke opdracht verstrekt aan den heer A. VOSKUIL te 's-Gravenhage.

Aan prof. ABERSON viel de eer te beurt, door de algemeene vergadering van de Hollandsche maatschappij der wetenschappen te worden benoemd tot lid dier maatschappij.

Prof. QUANJER werd benoemd tot lid van de Leopoldiner Academie der Naturforscher te Halle.

Onze collega's BEZEMER en KIELSTRA werden door het college van curatoren van het fonds ten behoeve van Indologische studiën aan de rijksuniversiteit te Utrecht benoemd tot bijzonder hoogleeraar respectievelijk in het Javaansch en in de tropische staathuishoudkunde aan genoemde universiteit.

Prof. DIEPERINK ontving de uitnoodiging een hoogleeraarszetel te Delft te aanvaarden; gelukkig bleef hij onze hoogeschool trouw.

Ter gelegenheid van den laatsten verjaardag van Hare Majesteit de Koningin werd onze collega ELEMA bevorderd tot officier in de orde van Oranje-Nassau, met welke onderscheiding wij hem gaarne gelukwenschen.

Aan B. W. VAN DE PEPPEL, timmerman aan de landbouwhoogeschool, werd de bronzen medaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau, toegekend. Over deze officieele erkenning van de trouwe diensten van BART VAN DE PEPPEL hebben wij ons oprecht verheugd.

Het doet mij leed na deze tot blijdschap stemmende mededeelingen thans melding te moeten maken van het overlijden van den vroegeren tuinbaas van de proefvelden op „Het Spijk”, W. SURINK, een man, die gedurende een reeks van jaren de Wageningsche inrichting van landbouwonderwijs op voortreffelijke wijze heeft gediend. Hij was de vriend van vele geslachten van hier gevormde landbouwkundigen.

In de bestemming van de bestaande gebouwen werden in het afgelopen studiejaar enkele wijzigingen gebracht.

De nieuwe hoogleeraar in de plantensystematiek, dendrologie en plantengeografie vond voor zijne afdeeling werkruimten ingericht in de benedenverdieping en het sousterrain van de voormalige tuinbouwschool, terwijl de afdeeling entomologie de beschikking kreeg over de bovenverdieping van hetzelfde gebouw. Deze regeling brengt het onmiskenbare voordeel, dat de hoogleeraar voor de plantensystematiek enz. thans zijn laboratorium heeft te midden van zijn proefsterreinen, het arboretum.

Wel is waar beantwoorden de beide laboratoria op dit oogenblik nog geenszins aan de behoeften van de daarin gevestigde afdeelingen, het verheugt ons echter te kunnen mededeelen, dat de plannen tot uitbreiding en wijziging van het gebouw reeds zijn vastgesteld en goedgekeurd. Nog in dit kalenderjaar zal met de uitvoering van de verbouwing een begin worden gemaakt.

De aan het arboretum grenzende pomologische tuin en de terreinen, vroeger in gebruik voor groententeelt en bloemisterij, zijn thans voor het grootste gedeelte in beheer bij den hoogleeraar voor de

plantensystematiek, die ook de beschikking heeft gekregen over de voornaamste kassen. In verband hiermede zal langzamerhand althans aan een deel dezer terreinen een zoodanige bestemming worden gegeven, dat aan de eerste behoeften aan meer ruimte voor het steeds groeiend arboretum eenigszins wordt tegemoet gekomen. Hierbij ligt het echter in de bedoeling, de afdeeling vormboomen van den pomologischen tuin zooveel mogelijk intact te laten.

Het zou een daad van wijs beleid zijn, indien voor de afdeeling landbouwplantenteelt, welke een deel van den voormaligen groententuin in gebruik heeft, en die naar onze meening in deze omgeving niet thuis hoort, andere gronden werden gehuurd. Deze oplossing zou de plantenteelt niet schaden, terwijl het arboretum er zeer door zoude zijn gebaat.

Na het vertrek van de afdeeling systematiek enz. uit het hoofdgebouw en de verhuizing van de afdeeling plantenteelt naar de daar ontruimde lokaliteiten, zag de afdeeling organische chemie zich in het bezit gesteld van den zuidelijken vleugel van het hoofdgebouw, terwijl de geheele noordelijke vleugel voor het onderwijs in de landbouwscheikunde kon worden bestemd. De verbouwingen, welke in verband met de veranderde bestemming van den zuidelijken vleugel noodzakelijk waren, kwamen in den loop van dit jaar gereed. Aan den reeds jarenlang onhoudbaren toestand in de scheikundige afdeelingen is hiermede een einde gemaakt. In Januari kon prof. OLIVIER zijn nieuwe laboratorium in gebruik nemen.

Het laboratorium voor plantenphysiologisch onderzoek werd nog verder volmaakt door den bijbouw van een grooten kelder.

Prof. SPRENGER werd door een schenking van de vereeniging: „Zeeland's proeftuin” in staat gesteld, de kelderruimten in zijn laboratorium te laten isoleeren en te voorzien van koude-accumulatoren. Met een geleende koelmachine zijn daar thans — reeds lang van te voren voorbereide — proeven bij lage temperaturen ingezet kunnen worden.

Zoo is er in het afgelopen jaar alweer een en ander ter verbetering van de werkruimten tot stand gekomen. Wij zijn daarvoor dankbaar, al zijn wij dan ook nog geenszins voldaan. Er blijft nog veel te wenschen over. Ik wil er mij echter van onthouden, die wenschen hier te uiten.

Liever wil ik uiting geven aan een gevoel van vertrouwen in de toekomst, dat bij den senaat is gewekt door de officieele toezegging, dat in de eerstvolgende jaren extra gelden voor den bouw van nieuwe laboratoria ten behoeve van onze hoogeschool op de ontwerpstaatsbegrooting zullen worden gebracht. Hiermede is de verwachting

gewekt, dat er binnen afzienbaren tijd een aantal zeer urgente voorzieningen zullen kunnen worden getroffen.

Het schijnt, dat eindelijk de nieuwe EINSTEIN, op wiens komst VAN UVEN hoopte, toen hij in 1922 op deze plaats zijn diëtrede uitsprak, is opgestaan en althans een deel van den tijd, dien de landbouwhoogeschool op haar nieuwe laboratoria wacht, in laboratoriumruimte zal weten te transformeeren.

Aan allen, die aan de oplossing van dit probleem vruchtbaar hebben medegewerkt, brengen wij gaarne een woord van oprechten dank. De verkregen toezeggingen hebben in den senaat een hoopvolle stemming gewekt, welke den rustigen wetenschappelijken arbeid van zijne leden slechts ten goede kan komen.

Het zij mij veroorloofd, hier een bijzonder woord van dank te brengen aan U, hooggeachte heer president-curator, voor hetgeen Gij in dezen in het belang van onze hoogeschool hebt weten te bereiken. Mogen de gewekte gunstige verwachtingen in allen deele in vervulling gaan.

In 1923 noodzaakte de toestand van de schatkist tot beperking van de gewone uitgaven voor de landbouwhoogeschool. De credieten voor personeel, voor hulpmiddelen voor het onderwijs, voor studiereizen, voor exploitatie van de bedrijven en voor den huishoudelijken en administratieven dienst werden sterk besnoeid. Mijn voorgangers hebben daar tegen in verschillende toonaarden, elk naar zijn temperament, van deze plaats hunne bezwaren kenbaar gemaakt. Het moge waar zijn, dat er hier en daar wel eens een wild lootje werd weggesneden, men zal echter niet kunnen ontkennen, dat door den al te krassen snoei ook het vruchthout werd beschadigd, waardoor verschillende takken minder vruchtdragend zijn geworden. Wij hopen, dat de landbouwhoogeschool in de allernaaste toekomst over ruimere middelen zal kunnen beschikken, opdat al hare takken tot een gezonde ontwikkeling zullen kunnen komen.

Met voldoening wil ik constateeren, dat de regeering het laatste jaar een iets ruimer standpunt heeft ingenomen ten opzichte van de door wetenschappelijke werkers aan de hoogeschool te ondernemen buitenlandsche studiereizen. Het aantal gevallen, waarin dergelijke reizen uit de voor de landbouwhoogeschool toegestane credieten geheel of gedeeltelijk konden worden bekostigd, bleef echter nog zeer beperkt. Slechts de hoogleeraren VAN BAREN, SPRENGER en VAN SLOGTEREN hebben op die wijze buitenlandsche congressen kunnen bijwonen of een studiereis buiten de landsgrenzen kunnen ondernemen.

Prof. VAN BAREN bezocht, buiten bezwaar van 's rijks schatkist, in Mei van dit jaar het internationaal geologisch congres te Madrid, waaraan verbonden waren excursies in Spanje en Marokko en nam met rijkssteun deel aan de internationale conferentie voor agrogeologie te Budapest.

Prof. SPRENGER maakte een studiereis in Engeland om zich op de hoogte te stellen van den stand der tuinbouwpraktijk en -wetenschap in dat land.

Prof. VAN SLOGTEREN vertegenwoordigde de Nederlandsche regeering op een phytopathologisch congres, in Augustus j.l. te Ithaca in den staat New York gehouden; hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat deze reis niet door had kunnen gaan, ware het niet, dat de vereeniging van bloembollenkweekers het ontbrekende, grootste deel van het reiscrediet had beschikbaar gesteld.

Prof. ABERSON nam in opdracht van den minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw deel aan de in Februari te Rome gehouden Réunion internationale pour l'étude des engrais chimiques.

Prof. TE WECHEL bezocht in het voorjaar in opdracht van het departement van Koloniën het internationale boschbouwkundig congres te Rome.

Dr. SIRKS, plantkundige aan het instituut voor veredeling van landbouwgewassen, werd door de stichting Fonds Landbouw Export Bureau 1916—1918 in de gelegenheid gesteld, een studie te maken van den stand van het veredelingsvraagstuk in de oostelijke staten van Noord-Amerika, waarvoor hij in de zomermaanden van dit jaar een reis naar de Vereenigde Staten ondernam.

De landbouwhoogeschool ontving in het achter ons liggende studiejaar een drietal, door ons zeer op prijs gestelde officieele bezoeken, n.l. van den minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, Mr. J. B. KAN, op 14 Juni j.l., van den PANGERAN ARJO SOERJODININGRAT op den 19den van die maand en van den nieuwbenoemden gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, Jhr. Mr. A. C. D. DE GRAEFF op 19 Juli d.a.v.

Voorts vinden wij in het guldenboek der hoogeschool onder meer de volgende namen: Dr. A. L. RUTGERS, directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederlandsch Oost-Indië, Buitenzorg, prof. A. R. MANN te Ithaca (N. Y.) en prof. C. B. HUTCHINSON te New York, vertegenwoordigers van de International Education Board, prof. Dr. R. WILLSTÄTTER te München, prof. Dr. C. SCHRÖTER te Zürich, prof. DWIGHT SANDERSON van de Cornell university

te Ithaca (N. Y.), prof. E. SCHRIBAUX van het institut agronomique te Parijs, de heer P. REY, inspecteur général aan het departement van landbouw te Parijs, prof. V. DUCOMET van de landbouwschool te Grignon.

Het bezoek van prof. MANN hield o.m. verband met de sollicitatie's van enkele onzer jonge wetenschappelijke krachten naar een door de Board of Education te verleenen fellowship. Op dit oogenblik zijn door genoemden Board officieel studiebeurzen toegekend aan Dr. VAN DER LEK, plantkundige aan het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt, en aan Dr. WELLENSIEK, phytopatholoog aan het laboratorium voor mycologie en aardappelonderzoek. Beiden zullen binnenkort naar de Vereenigde Staten vertrekken om daar geruimen tijd aan verschillende laboratoria te werken.

Dr. C. H. OOSTINGH, conservator aan het geologisch laboratorium, verkreeg een opdracht van het bestuur van het Deli-proefstation om een agrogeologische kaart te vervaardigen van het tabaksgebied ter Oostkust van Sumatra; hem werd in verband hiermede verlof buiten bezwaar van 's rijks schatkist verleend.

Een koninklijk besluit van 3 Februari 1926, no. 31, bracht ons het bericht van de benoeming van den adjunct-bibliothecaris, den heer J. D. C. VAN DOKKUM, tot bibliothecaris der landbouwhoogeschool, waarmede eindelijk weer is voorzien in de vacature, welke door het vertrek van den vorigen functionaris, Dr. F. C. WIEDER, op 1 Mei 1924, was ontstaan. De functie van adjunct-bibliothecaris werd niet weder vervuld; echter werd Dr. H. KOOIMAN met den titel van vast-assistent aan de bibliotheek verbonden.

Nu ik hier over onze bibliotheek spreek, zij meteen melding maakt van een tweetal belangrijke schenkingen, welke zij dit jaar mocht ontvangen. De heer B. A. PLEMPER VAN BALEN, oud-lector aan onze hoogeschool, schonk ons zijn boekerij over tuinbouw-wetenschap, terwijl mevrouw de Wed. P. VAN HOEK—BORGMAN te 's-Gravenhage onze bibliotheek aanvulde met een collectie boeken, toebehoord hebbende aan wijlen haren echtgenoot, den oud-directeur-generaal van den landbouw.

Voor beide belangrijke schenkingen betuigde de regeering haren dank.

Hetzelfde geschiedde ten opzichte van een ander, evenzeer op prijs gesteld geschenk, hetwelk de landbouwhoogeschool gewerd ten behoeve van het ethnologisch museum. Deze verzameling werd n.l. verrijkt met een collectie ethnografica, geschonken door den heer en mevrouw KROESEN--NAHUYS te Renkum.

De rectoriskamer werd verfraaid door twee zeer gewaardeerde

gaven, te weten vier etsen, der landbouwhoogeschool vereerd door Hare Majesteit de Koningin en een monumentalen inktkoker, aangeboden door het Wageningsche studentencorps.

Onder het hoofd buitenlandsche studiereizen gewaagde ik zoeven van eene subsidie, verleend door het Fonds Landbouw Export Bureau. Dit fonds, gesticht door de liquideerende vereeniging „Het Landbouw Export Bureau”, werd op den 13den Maart 1926 door den voorzitter van de liquidatie-commissie, prof. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK te Groningen, overgedragen aan de definitieve beheerders. Het doel van het fonds, dat op het tijdstip der overdracht ruim f 446.000.— groot was, is, zooals in de stichtingsacte wordt omschreven: „de bevordering van de landbouwwetenschap en aanverwante handelswetenschap in haar geheelen omvang”. Dit doel zal moeten worden bereikt: „door de inkomsten uit het vermogen aan te wenden voor de toepassing van alle doeltreffende en wettige middelen, onder andere het uitschrijven van prijsvragen, het bekostigen van studiereizen, het steunen van wetenschappelijke instellingen of onderzoekingen, het bezorgen van wetenschappelijke uitgaven enzovoort.”

Beheerders van het fonds zijn de hoogleraren der landbouwhoogeschool voor zoover zij zich daarvoor beschikbaar stellen, terwijl de leden van het college van curatoren den raad van commissarissen vormen.

De stichting is gevestigd in het hoofdgebouw der hoogeschool, waar zij zich een wel zeer bescheiden kamer zag toegewezen. Wij zouden haar gaarne een plaats hebben ingeruimd, meer in overeenstemming met de groote beteekenis, welke de stichting voor de landbouwwetenschap in het algemeen en voor de landbouwhoogeschool in het bijzonder heeft. Er was echter helaas geen beter vertrek beschikbaar.

Het aantal fondsen ten behoeve van onze hoogeschool werd sedert enkele dagen nog met één vermeerderd. Op 14 September j.l. werd ons mededeeling gedaan van de stichting van het „Ceresfonds”. Dit fonds stelt zich ten doel, studeerenden, die door financiële omstandigheden, buiten hun toedoen of schuld ontstaan, hunne studie aan de landbouwhoogeschool zouden moeten staken, in staat te stellen die studie te vervolgen en tot een goed einde te brengen, door het verstrekken van rentelooze voorschotten.

In het studiejaar 1925/1926 waren 324 studeerenden aan de landbouwhoogeschool ingeschreven, waaronder 51 landmeters en 7 voor

enkele vakken; het vorige jaar waren deze getallen respectievelijk 312, 43 en 8. Het aantal voor de eerste maal ingeschrevenen bedroeg 74, tegen 52 in den vorigen cursus.

27 personen verwierven het ingenieursdiploma, 12 dat voor landmeter; het vorige jaar studeerden er 58 ingenieurs en 8 landmeters af.

Behalve de eerepromotie van Prof. ADOLF MAYER hadden vijf gewone promoties plaats; hierbij werd éénmaal den doctoralen graad met lof toegekend.

Na deze opsomming van statistische gegevens over studeerenden en studieresultaten nog een enkel woord over de studenten en het studentenleven.

Het is mij een genoegen, te mogen constateeren, dat er in Wageningen een opgewekt studentenleven heerscht. Kunst en sport werden ook dit jaar met succes beoefend. Ik herinner hier slechts aan de uitvoeringen van het studentenorkest, aan die van de tooneelvereniging en aan de verrichtingen van de jonge vier van „Argo” ter gelegenheid van de roeiwedstrijden te Groningen.

Voor het Wageningsch studentencorps was het een belangrijk jaar. De verbouwing van de nieuwe sociëteit aan den Rijsstraatweg kwam in het voorjaar zoover gereed, dat het gebouw in den nacht van 30 April op 1 Mei kon worden betrokken. Op het inderdachtelijk uur verliet het corps de oude sociëteit in de Boterstraat en begaf zich naar de nieuwe woning. Autoriteiten waren bij deze plechtigheid niet uitgenoodigd; toch kan men niet zeggen, dat ze in alle stilte verliep en onopgemerkt voorbijging.

In den loop van den zomer kwam een belangrijke uitbreiding van „Ceres” tot stand; na het aanbouwen van een flinke sociëteitszaal beantwoordt het gebouw thans wel geheel aan zijn doel. Op 16 September j.l. werd het onder groote belangstelling officieel geopend.

Namens den senaat wensch ik het Wageningsch studentencorps van harte geluk met zijn nieuwe sociëteit. In deze vroolijke, zonnige omgeving moge het W. S. C. steeds een gezonde, krachtige organisatie blijven, het middelpunt van het studentenleven in Wageningen.

De Roomsche Katholieke studentenvereniging „St. Franciscus Xaverius” vierde in November van het vorige jaar haar 3e lustrum.

Hiermede ben ik aan het einde van mijn kroniek gekomen; voordat ik echter dit spreekgestoelte verlaat, meen ik nog enkele woorden van dank te moeten uitspreken.

In de eerste plaats gewaag ik hier met groote erkentelijkheid van den steun en de medewerking, welke de senaat in het achter ons liggende jaar in zoo ruime mate van het college van curatoren mocht ontvangen. U, hooggeachte heer president-curator, breng ik zeer in

het bijzonder een woord van hartelijken dank voor de bewijzen van warme belangstelling voor onze hoogeschool, waarvan Gij bij voortduring blijk geeft.

Zeer geachte Mr. FLORSCHÜTZ, Uwe grondige kennis van zaken en Uwe toewijding, waar het gaat om de belangen van de landbouwhoogeschool, zijn mij dikwijls van groot nut geweest. De veelvuldige besprekingen, welke ik met U mocht voeren, hebben ons de schriftelijke behandeling van zoovele aangelegenheden zeer vergemakkelijkt. Ik betuig U voor dien steun gaarne mijn welgemeenden dank.

Mede namens mijne assessoren en den secretaris van den senaat betuig ik u, waarde senatoren, oprechten dank voor het vertrouwen, dat Gij in de leiding van het dagelijksch bestuur hebt gesteld. Dit vertrouwen heeft onze taak belangrijk verlicht en veraangenaamd.

Van de talrijke bijeenkomsten, welke ik met U, mijne assessoren, GRIJNS en TE WECHEL, en U, secretaris van den senaat, SPRENGER, in het afgelopen jaar heb gehouden, zal ik steeds de aangenaamste herinneringen bewaren. Deze vergaderingen, welke ons ten minste één avond in de week hebben gekost, hebben zich zonder één enkele uitzondering gekenmerkt door een prettigen, vriendschappelijken toon. Nooit heeft er ook slechts één oogenblik gevaar bestaan, dat die voor een vruchtbare samenwerking in zoo hooge mate bevorderlijke verhouding verloren zou gaan. Naast Uwen deskundigen raad is Uwe vriendschap mij een onmisbaren steun geweest bij de uitoefening van mijn ambt.

Ten slotte vergeet ik ook niet de zeer gewaardeerde hulp, die ik in het afgelopen jaar heb mogen ondervinden van het personeel van den huishoudelijken en administratieven dienst.

Waarde TE WECHEL. Het studiejaar 1925/1926 spoedt ten einde; mijn taak als rector is afgelopen, de Uwe staat te beginnen. Wij weten, dat de belangen van de hoogeschool bij U aan goede handen zijn toevertrouwd. Het verheugt mij, het rectoraat der landbouwhoogeschool thans aan U te mogen overdragen.

Den nieuwen rector heil!